

Näin pärjääät filosofian yo-kokeessa

Lähde: YTL

YTL: Hyvän vastauksen piirteet

- Kieli on ajattelun väline myös yo-kokeessa. Siksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös ajattelun ilmaisemiseen monella tasolla **tekstin kirjallisesta vaikuttavuudesta kappalejakoon**.
- Hyvä filosofinen vastaus perustuu huolelliseen ajatteluun.
- Se tarkoittaa vastauksessa useita eri piirteitä. Tärkeimmät niistä ovat vastauksen **osuvuus, eheys ja vakuuttavuus**.

Osuvuus

- Osuvuus eli relevanssi ja asiaankuuluvuus on hyvän vastauksen ydin.
= vastaat vain ja täsmälleen siihen, mitä kysytään.
- Hyvät tiedot ja ymmärrys sekä johdonmukainen argumentaatio eivät tuota edes hyväksyttävää vastausta, jos ne eivät liity tehtävään! Epäolennaisten näkökohtien käsittely heikentää vastauksen arvoa.
- Täydet pisteet: ” Vastauksessa ilmenee erinomainen ymmärrys **tehtävänannosta** ja **sen rajauksesta**, ja siinä käsitellään kattavasti tarpeelliset seikat ja vain ne.”
- Ei vastaa tehtävään / on ymmärtänyt sen ratkaisevasti väärin -> ei pisteitä.

Eheys

- Kokelaan kyky jäsentää käsitteellisesti ongelmia ja ratkaisuja sekä arvioida perusteluja ilmenee **vastauksen johdonmukaisuutena ja moniulotteisuutena.**
- Filosofisessa ajattelussa kysymykset ja vastaukset on pystyttävä muotoilemaan **selvästi.**
- Täydet pisteet: ” Vastauksessa tehtävänantoon liittyvät relevantit aineistoelementit on suhteutettu toisiinsa. Käsitteet ja perustelut muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden, joka vastaa tehtävään liittyviin kysymyksiin ja ottaa tarvittaessa huomioon myös vaihtoehtoisia lähestymistapoja.”
- **Vastaus on hajanainen ja sekava -> ei pisteitä.**

Vakuuttavuus

- argumentaation hyvä laatu
- Sen ytimessä ovat **filosofisesti hyväksyttävät lähtökohdat** sekä **riittävä yhteys väitteiden ja perustelujen välillä.**
- Täydet pisteet: ” Relevanttien perustelujen problematisointi ja erittely on osuvaa ja osoittaa omaperäistä oivaltavaa ajattelua tai syvällistä perinteen tuntemusta.”
- Ei perusteluja / ne eivät liity väitteisiin -> ei pisteitä.

Minkä verran pitää kirjoittaa?

- Alle 10 pisteen osioissa: noudata merkkimäärärajoitusta! Merkkimäärän alittaminen ei vähennä pisteitä, jos vastauksen asiasisältö on riittävä.
- Yli 10 pisteen vastaukset arvostellaan esseemuotoisena, ellei tehtävänannossa erikseen muuta ilmoiteta.
- Esseevastauksessa pitää olla esseen rakenne:
  - Aloitus: aiheen, ongelman tai väitteen napakka esittely
  - Keskiosa: asian monipuolinen käsittely (muista kappalejako)
  - Lopuksi: käsittelyyn perustuvat päätelmät
- 10 pisteen vastauksessa hyvän esseen ei tarvitse olla yhtä laaja ja monipuolinen kuin 20 pisteen vastauksessa.

Kokeessa...

Lähde: Ylen abitreenit

1. Lue kokeen ohje

- Jokaisessa kokeessa on eri määrä tehtäviä, joihin pitää vastata. Kokeen rakenne ei välttämättä ole aina sama, joten ei kannata tukeutua muistiinsa ja tehdä niin kuin aina ennenkin on tehnyt.
- Palaa lukemaan ohjelaatikkoa myös kesken kokeen ja tarkista, että toimit sen mukaan!

2. Silmäile läpi

- Silmäile läpi tehtävänannot ja aineistot.
- Päätä, mihin aiot vastata.
- Arvioi ajankäyttöäsi: minkä verran aikaa sinulla on käytettävissä kutakin tehtävää kohti? Näin vältät viime hetken paniikkia.

3. Lue tehtävänanto huolella

- Selvitä ja analysoi, mitä tehtävässä oikeasti pyydetään tekemään. Onko tarkoituksena esimerkiksi pohtia, vertailla eritellä tai luetella?
- Vrt. osuvuuskaiteeri: vastaa juuri siihen, mitä kysytään.

4. Suunnittele vastauksen rakenne ensin paperille

- Vastausprosessin tulee olla hallittu ja vastauksen myös ulkoasultaan viimeistellyn näköinen. Vastauksen pitäisi olla hyvin jäsennelty ja tekstin pitäisi edetä loogisesti.
- Nyrkkisääntö: kerro yhdessä kappaleessa yksi pointti ja selosta sitä esimerkkien avulla. Lisäksi kannattaa pyrkiä soveltamaan, vertailemaan, arvioimaan ja luomaan uutta tietoa.
- Muista esseiden rakenne! (kts. dia 6)
- Mitään väkisin väännettyä lopetusta ei kannata tehdä eikä siitä saa erityispisteitä. Jos kuitenkin keksii jonkin koonnin tai eteenpäinvievän tiivistyksen, voi sen laittaa vastauksen loppuun parilla virkkeellä.

5. Ajattele laajasti

- Älä ajattele aiheita kurssikohtaisesti vaan koko oppimäärää.
- Yhdistele tietoja! Mitä muuta aiheeseen liittyvää tulee mieleen esim. juuri lukemastasi, eri oppiaineista tai ajankohtaisista uutisista?
- Hyödynnä oppejasi äidinkielestä (vastauksen jäsentely, kuvan ja tekstin analysoiminen, aineistoon viittaaminen...)
- Pohdi asioita monelta eri kantilta.

6. Kirjoita riittävästi (essee)

- Nyrkkisääntö: kirjoita kaikki, mitä aiheesta tiedät.
- Anna esimerkkejä!
- Havainnollista!
- Kytke vastauksesi ”tosimaailmaan”!
- Vältä metatekstiä (tässä vastauksessa kerron..., kuten aiemmin jo mainitsin..., jne.)

- Huolehdi kuitenkin, että kirjoitat relevanteista asioista.

7. Tarkista, tarkista ja tarkista

- Koneella kirjoittaessa osa luulee olevansa valmis aiemmin kuin onkaan!
- Lue tekstisi huolella läpi kirjoittamisen jälkeen. Koneella tekstiä on periaatteessa helppo käsitellä ja muokata paremmaksi
- Tarkista tekstin rakenne ja johdonmukaisuus.
- Tarkista oikeakielisyys. Muista, että puhekieliset ilmaukset eivät kuulu yo-kokeeseen.
- Tarkista, että ylimääräisiä merkintöjä ei ole muiden kuin valitsemiesi tehtävien vastauskentissä.

Mitä vielä?

- Yo-koe on suunniteltu ikäisillesi ihmisnuorille. Vaikka jännittää, koe on tehtävissä!
- Valmistaudu. Lue pitkiä tekstejä ja seuraa uutisia. Treenaa vanhoilla yo-kokeilla
- Ota hyvät eväät mukaan kokeeseen ja pidä välillä tauko. 😊